

HANS & KARNA MÅRTENSSON

Farfar Hans föddes på gården Stävie nr 4 (Rängs församling) den 15/4 1858 som barn nr 3 i syskonskaran. Förlorade sin far Mårten Persson före 1 års ålder, och fick förmyndare. Modern Ingrid Hansdotter blev änka med tre minderåriga barn, Per född 1852, Cecilia född 1855 och Hans född 1858. Förmyndare var: Anders Svens son och Sven Pehrsson.

Lärde till snickare.

Lärde känna sin blivande hustru Karna Jakobsdotter från Fuglie redan under Stävietiden och den 9/1 1886 är antecknat att de båda är dopvittnen vid Nils Perssons dop på Herrestorp. Såsom gifta och från Stävie båda två. Flyttade ../. 188.. till Vellinge.

De gifte sig den 18/3 1888 i Vellinge och båda står då skrivna på Vellinge nr 28. Vid Thures födsel 14/4 1889 står familjen skriven på Vellinge nr 39, affärshuset adress Östergatan Nr 8.

I början av sitt äktenskap köpte Hans och Karna när en gård "gick under klubban" mellan Vellinge och Trelleborg några rejäla möbler. Det var ett blåmålat klädskåp med blommotiv på framsidan. Därtill en karmstol. Allt i den tydliga blå färgtonen. Dessa möbler finns idag hos Barbro Castenfors-Fahrer.

Byggmästaren/snickaren

Blev sedan byggmästare. 1888 byggdes det egna affärshuset (Vellinges första tvåvåningshus på Östergatan, betecknat Vellinge Nr 39. Ljungfeldts och Hugo Jönsson byggde sina hus endast något senare). Farfar byggde sina hus själv, både på Ljunghuset och i Vellinge. Förutom de egna husen, byggde han bara i Vellinge 18 olika hus, ofta på spekulation. Byggmästartiden var ungefär mellan 1888 till 1907, enligt boken "Kyrkbyar och städer i förvandling". Byggde även många gårdar och hus i Vellingetrakten. Byggde bl.a FREDSHÖG 1898, se särskild utläggning i pärmen.

Enligt Smidesmästare Karl-Axel Larsson byggde Hans M också den smedja, där Karl-Axels farfar och far verkade, sedermera även han själv. Smedjans tillbyggnad stod färdig 19/2 1918 och då blev Larssons och Mårtenssons grannar.

Förutom att farfar Hans M var byggmästare, hade han även snickeri med utbildade snickare och lärlingar. Bl.a. var snickarna Albin Thornberg och Nils Christell anställda här. Sistnämnde var den siste som arbetade med likkisttillverkning.

Begravningsbyrå

Dessutom hade Hans och Karna en begravningsbyrå där Hans M svarade för kistorna och Karna M (bl.a. tillsammans med Ester Holmberg fram till år 1914, när Ester gifte sig) svarade för svepning av lik, alla arrangement runt omkring mm. De var ensamma i Vellinge om att ha begravningsbyrå. Se även berättelsen om sandfärgeriet under "Ljunghuset". Efter nedläggningen av begravningsbyrån, såldes allt material till Larssons Begravningsbyrå i Trelleborg.

Hans M hade från början snickeriet, begravningsbyrå och lagret i den långa där senare syateljéer och bostäder förlades. Snickeri och likkisttillverkning befann sig i övervåningen i långan.

HANS & KARNA MÅRTENSSON

Affärsverksamheten

1893 Övertog Hans och Karna en manufakturaffär på Mejerigatan av Hilda von Bergen. Hans M hade dock redan då byggt det nuvarande affärshuset på Östergatan, och flyttade över verksamheten dit. Från början fanns det två lägenheter på husets övervåning, vilka hyrdes ut. De sista hyresgästerna var fru Kerstin Eriksson och Fröken Elina Kristensson, som på 30-talet sades upp och lämnade sina lägenheter. Övervåningen skulle byggas om till affärslokal i samband med att Thure M ville utvidga affären. Förutom bostadslägenheterna fanns i övervåningen även en kontorslägenhet, där under lång tid Vellinge telefonstation var inrymd. Mårtenssons hade tel nr Vellinge 25 och Höllviken 825. Natten mellan den 29/11 och 30/11 195... kopplades nya automattelefonnätet in och kl 0600 på morgonen var det klart. Då lades också telefonstationen ner för alltid.

Acetylgasverket

År 1906 startade Hans M och Frans Gustaf Ljungfeldt ett acetylgasverk och de första gatulyktorna kom till. Kostnaderna blev dock för höga och efter några år lades det ner. Senare startades i Vellinge ett elverk, och electriciteten blev allmän.

Tält för uthyrning

Omkring 1910 och några år framåt hade Hans och Thure tält till uthyrning. Ett stort fint vitt tält, rymmande omkring 85 personer. Detta tält hyrdes ut till baler, bröllop och alla sorters fester och auktioner. T.o.m. Skånemässan hyrde det en gång. Det bokades mestadels in i god tid för att man inte skulle gå miste om möjligheten. - Man hämtade då Thure M och Edvin Holmberg med hästskjuts och lastade in tältet. De reste tältet och lade in brädgolv i det eftersom man ofta använde det till danser. - Men nu är tältet borta för länge sedan.

Allmänt

Hos Thure M hjälpte ibland en modellsnickare Christell till, pensionerad från Ljungmans firma. Hjälpte till på verkstaden och med reparationer i affären.

Farmor Karna brukade berätta att just vid den tiden när Thure och Johan var unga, fanns det mycket ungdom i Vellinge. Alla var med på alla baler, för så var det förr. Farfar Hans hade själv bal i trädgården för sina båda söner. Mårtenssons pågar hade ofta baler!

Farfar Hans hade en bror Per Dahlberg, gift med Karolina. Familjen bodde i Stora Hammar i ett s.k. koställe, dvs ett hus med en långa för kor och med mark nog att klara djuren. De hade en enda dotter, Ida, som gifte sig med Hermann Jönsson och med honom fick fyra barn. Döttrarna Inga, tvillingarna Karin och Anna (alla tre arbetade inom sjukvården), och sonen Per som var målare, bosatt i Malmö. Under sommaren sålde först Ida (modern) och senare Karin och Anna blommor på saluhallen i Höllviken. Försäljningen har upphört men saknas av forna kunder. Lars Edéns hustru cyklade ofta ner tidigt för att vara säker på att få köpa blommor innan lagret tagit slut. Hon tyckte att systrarna Jönsson var så trevliga och hade så fina blommor.

Farfar Hans och brodern Per Dahlberg sköt den varg, som bild finns i underlaget av. Fälldes på Ljungen.

HANS & KARNA MÅRTENSSON

Farfar Hans hade även en syster, Cecilia, som var gift i Räng med mjölnaren Nils Andersson. De hade en fosterdotter vid namn Malin. Malin gifte sig med en man som var fosterson hos en annan familj. Vid det bröllopet, Prästen Cederholm vigde, sa prästen i talet att han nog aldrig vigt ett par, som vardera hade både sina rätta föräldrar och sina fosterföräldrar närvarande. (Dock var Malins rätta mor död sedan Malin var mycket liten, och det var hennes styvmor (ej mor) som var närvarande.)

Hans och Karna M umgicks huvudsakligen med Holmbergs i Eskilstorp och med Lars Jakobssons familj, liksom med Per Nilssons på Herrestorp. I Limhamn bodde Gertrud, en syster till Karna, med sin familj, men umgänget var inte stort med dem. När Gertrud dog på 20-talet var Hans och Karna samt Thure och Wanda med vid begravningen. Wanda hade en av sönerna till bordet. Rätt vad det var blev han intresserad av Wandas tänder och frågade om det var löständer, eftersom de var så jämna och fina. Wanda hade nämligen mycket fina tänder.

Farfar var ganska stor och kraftig. Med åren blev han mycket böjd, och omnämns i en skrift som "puckelryggig". Det tunga byggarbetet var orsak eftersom allt material bars upp till arbetsplatsen på de egna axlarna. Takpannor bars med hjälp av ett ok över axlarna.

Han var allvarlig och tystlåten men hade humor och det han sa, det sa han. Han var mycket populär och omtyckt och var rådgivare till många. Han var modern i sitt tänkesätt. Detta visar t.ex. att han på den tiden (1905) köpte en hel sträcka från strand till strand på Ljunghusen och av detta sedan sålde till penningstarka Malmöbor för sommarbostäder. Det kom till och med ett sjukhus på Ljungen (sanatorium). Så man kan nog säga att Farfar Hans var med om "starten" till det lyxiga Ljunghusen som finns idag.

När Johan ville studera, hade nog föräldrarna knappast alltför dålig ekonomi, men troligen ville de inte att Johan lämnade Vellinge för att söka sig ett annat yrke. Gissningsvis har föräldrarna motsatt sig studierna, eftersom man därigenom förlorade hans arbetskraft och efterföljare i sitt eget yrke.

Berättat av Frk Ida Nilsson och genomläst även av Bror Malmberg